

Godišnji izvještaj udruga FACTUM za 2022. godinu

1. TKO SMO – OSNOVNE INFORMACIJE O UDRUZI FACTUM

Udruga Factum je osnovana u cilju promicanja filmske kulture i audio-vizualne umjetnosti, naročito u području dokumentarnog filma. U dvadeset godina postojanja, Factum je realizirao osamdesetak dokumentaraca koji su prikazani na više od dvjesto festivala i koji su osvojili niz međunarodnih nagrada. Factumovi filmovi osvojili su dvije nagrade Vladimir Nazor za filmsku umjetnost, dva Grand Prix-a na Danima hrvatskog filma, četiri nagrade za najbolju produkciju i niz nagrada za pojedine umjetničke doprinose. Factum je organizator međunarodnog festivala dokumentarnog filma ZagrebDox i programa usavršavanja ZagrebDox Pro.

Dokumentarni projekt Factum pokrenuo je 1997. Nenad Puhovski u okviru Centra za dramsku umjetnost, pri tadašnjem (Soroševom) Institutu Otvoreno društvo. Stvoren je sa zadaćom da podupire nezavisnu dokumentarističku produkciju koja u to vrijeme, s obzirom na političke i društvene prilike, nije postojala.

Factumovi se filmovi tematski mogu svrstati u nekoliko grupa: filmovi koji su govorili o najnovijoj hrvatskoj povijesti, filmovi koji su izazivali prijepore, oštre kritike i javna sučeljavanja, filmovi koji su tematizirali priče kojima se nitko drugi u to vrijeme nije želio baviti – filmovi, dakle, koji su predstavljali značajan tematski iskorak, ne samo u Hrvatskoj, već i u čitavoj regiji. To su, među ostalim, *Oluja nad Krajinom*, *Lora - Svjedočanstva*, *Paviljon 22*, *Nemam ti šta reć' lijepo*, *Tri i Blokada*.

Factum je domaći pionir na polju autobiografskog dokumentarca. Omogućio je da se hrvatski dokumentarac uključi u svjetski trend intimnog i osobnog preispitivanja svijeta u kojem živimo, i to kroz filmove koji govore o samom autoru. To su filmovi poput *Graham i ja*, *Dečko kojem se žurilo*, *Sve o Evi*, *Klasa optimist*, *Ratni Reporter* i *Iza Ogledala*.

Napokon, Factum je razvio i treću produkcijsku *liniju* – dokumentarce o ljudima s margine. Bez obzira što je interes za takve teme uvijek postojao u hrvatskoj dokumentarističkoj tradiciji, činjenica je da su Factumovi autori o njima progovorili u trenutku homogeniziranja društva i guranja svih vrsta manjina na potpunu marginu. Tu su, osim prije spomenutih filmova, *Pešćenopolis*, *Čuvar tegljača*, *Sve 5*, *Vajt*, *TDZ - za uspomenu i dugo sjećanje*, *Zajedno*, *Čedo* i mnogi drugi.

U posljednje vrijeme, Factum se aktivno uključuje u sustav europskih filmskih koprodukcija pa su tako (kao manjinske koprodukcije) nastali filmovi *Ljubavna Odiseja* i *Snovi se vraćaju kući*, *iOtok* i *Najljepša zemlja na svijetu*.

Djelatnosti Factuma su:

- suradnja sa srodnim domaćim i inozemnim udruženjima i organizacijama i sudjelovanje u zajedničkim projektima,
- organizacija umjetničkih radionica i seminara u sferi filmske kulture i audiovizualnih umjetnosti,
- proizvodnja filmova,
- izdavanje knjiga, časopisa i DVD-a,
- organiziranje i realizacija manifestacija i projekata čiji je nositelj Udruga,
- jačanje suradnje sa srodnim organizacijama u Hrvatskoj i izvan nje,
- informiranje javnosti o djelatnostima Udruge

1.1 STRUKTURA UDRUGE FACTUM

Rad udruge Factum osmišljavaju, vode, koordiniraju i provode ravnatelj, zamjenici ravnatelja, tajnik udruge, zaposlenici udruge, članovi i vanjski suradnici. Ravnatelj udruge od 1. 9. 2007. godine je Nenad Puhovski. Hrvoje

Pukšec i Edita Sentić su zamjenici ravnatelja, Matija Mamuča je likvidator, Vedran Šuvar je tajnik. U udruzi su stalno zaposlena tri člana.

2. SAŽETAK RADA UDRUGE FACTUM U 2022. GODINI:

Factum je u 2022. godini uspješno proveo svoje planove i programe. U različitim fazama razvoja, produkcije i postprodukcije trenutno se nalazi pet dokumentarnih filmova; "Naša djeca" autora i redatelja Silvestra Kolbasa, "Kuća na Kraljevcu 35" autora i redatelja Pere Kvesića, "Underground top lista" autorice i redateljice Lidije Špegar, "Naći ću te" redateljice i scenaristice Justine Matov te "Književna groupie" autora i redatelja Nikice Marovića.

Film "Cargo, Lost & Found" autorice i redateljice Biljane Tutorov kao i razvoj projekta dokumentarnog serijala "Đavolji advokati" autora i redatelja Nenada Puhovskog uspješno su završeni u 2022. godini.

Godine 2022. uspješno je održano 18. izdanje međunarodnog festivala dokumentarnog filma ZagrebDox te program ZagrebDox Pro.

2.1 ORGANIZACIJSKI RAZVOJ FACTUMA

Tim udruge Factum kontinuirano radi na stručnom usavršavanju, predstavljanju svojih projekata i umrežavanju s kolegama iz svijeta dokumentarnog filma. Također, naš tim odlazi na lokacije snimanja naših dokumentarnih filmova kako bi producent i izvršni producent imali potpuni nadzor nad snimanjima te time bili upoznati s problemima, ako dođe do njih, kako bi se isti mogli što prije ukloniti.

Vedran Šuvar, koordinator produkcije udruge Factum, kontinuirano je odlazio na lokacije snimanja Factumovih filmova kojima je Factum producent ili koproducent

kako bi otklanjao probleme ukoliko ih je bilo te bio ispomoć autorima i tehničkoj ekipi.

3. PROIZVODNJA AUTORSKOG DOKUMENTARNOG FILMA

Factum proizvodi autorske dokumentarne filmove od svog osnutka 2007. godine (ista djelatnost provodila se i ranije u okviru Centra za dramsku umjetnost). Trenutno u različitim fazama razvoja, produkcije i postprodukcije radimo na pet dokumentarnih filmova, dok je jedan film uspješno završen, te je završen razvoj jednog TV projekta.

Završeni dokumentarni film u 2022. godini

Dokumentarni film "Cargo, Lost & Found" autorice i redateljice Biljane Tutorov je uspješno završen u listopadu 2022. godine te je prošao kolaudaciju HAVC-a. Film je nastao u produkciji "Wake Up Films" iz Srbije, a Factum je manjinski koproducent zajedno sa "Saragara" produkcijom iz Slovenije.

U filmu autorica traga za autentičnim vizualnim rukopisom koji korespondira s poetskim jezikom Darka Rundeka, jednog od najvećih suvremenih pjesnika i muzičara Hrvatske i bivše Jugoslavije, koji je više od dva desetljeća živio u Parizu, gdje je okupio internacionalni Cargo orkestar. U ovom filmu vidimo Rundeka drugačije nego što smo navikli u medijima. Uglavnom u Parizu: na probama i snimanju albuma u hangaru u južnom predgrađu na Seni, ponekad kod kuće; u Zagrebu - u haustoru u kojem je odrastao, na obali Save; u Zagorju gdje tražimo kuću u kojoj je rođen; u Konjščini gdje je provodio vikende i ljeta. Intimistički portret stvaraoca suprotstavlja se čovjeku kojeg kasnije gledamo na koncertima, s novinarima i pred publikom, izvan komforne pariške anonimnosti.

Upoznajemo i ostale članove Cargo Orkestra, umjetnicu i performericu Isabel Catalu, koja je rođena kao Švicarac Blaise, redateljicu Biljanu Tutorov koja u

Orkestru sudjeluje kao istraživačica odnosa slike i zvuka, bubnjara i producenta Djanija Pervana, rođenog Sarajliju koji je iz grada pobjegao pred sam kraj opsade, harmonikaša Ducu Vranića, koji nastupa od svoje trinaeste godine. Također tu su trombonist portugalskih korijena Emanuel Manu Feraz, basist, kontrabasist i ronilac Bruno Arnal te legendarni zagrebački trubač Igor Pavlica. U filmu je zabilježen i ponovni susret Darka Rundeka s radiofoničarom i nekad bliskim suradnikom Vedranom Peternelom.

Završeni razvoj tv projekta u 2022. godini

TV serija „Đavolji advokati“ autora i redatelja Nenada Puhovskog ima za namjeru, kroz rad odvjetničkog ureda Čede Prodanovića i Jadranke Sloković, prikazati društvena zbivanja i deformacije u Hrvatskoj u posljednjih 25 godina.

Čedo Prodanović i Jadranka Sloković se ubrajaju među najistaknutije hrvatske odvjetnike. Premda ih se, naročito Prodanovića, često ideološki svrstava u „lijevu opciju“, branili su, često vrlo uspješno, niz klijenata koji u očima javnosti predstavljaju simbole hrvatske (često kriminalne) tranzicije, pretvorbe i svega onoga što u tom društvu ne valja.

TV serija će se pozabaviti nizom slučajeva koji su zbog svojih kontroverzi izazivali – i još izazivaju – značajnu pažnju javnosti. Između ostaloga, njihovi su klijenti, pa će neki od njih biti i temom ove serije, bili – Ivo Sanader, Nadan Vidošević, Zdravko Mamić, Ivica Todorić, Milan Bandić, Rahim Ademi, Dražen Slavica, Severina Vučković, Ana Magaš, Sara Sikirić...

3.1 Projekti u različitim fazama razvoja, produkcije i postprodukcije:

- Dokumentarni film “Naša djeca” autora i redatelja Silvestra Kolbasa
- Dokumentarni film “Kuća na Kraljevcu 35” autora i redatelja Pere Kvesića

- Dokumentarni film "Underground top lista" autorice i redateljice Lidije Špegar
- Dokumentarni film "Naći ću te" redateljice i scenaristice Justine Matov
- Dokumentarni film "Književna groupie" autora i redatelja Nikice Marovića

Dokumentarni film “Naša djeca” autora i redatelja Silvestra Kolbasa

Film je u postprodukciji.

Silvestar je već neko vrijeme najstariji Kolbas u svojoj obitelji. Roditelji su mu umrli, otac pred rat, majka prije nekoliko godina. Pedeset osam mu je godina, koliko je imao i njegov otac kad je umro. Imao je i malo mlađeg brata, koji je umro od posljedica rata. Drugi je puta oženjen. Ima troje djece. Jakova iz prvog braka, koji sad ima 28 godina. Evu, iz drugog braka, rođenu postupkom umjetne oplodnje, koja sad ima 12 godina te Antu, usvojenog iz dječjeg doma u dobi od 8 godina, sad mu je 13.

Neka od pitanja koja redatelj postavlja u ovom filmu su: Kako djeca utječu na osjećaje i stavove te međusobni odnos njega i supruge? Kako on utječe - ili je dosad utjecao na koje dijete? Kakav odnos ima s kojim djetetom i daje li im svima jednako ljubavi? Mijenjaju li ga djeca? Čini li to svako od njih na drukčiji način? Kako djeca vide njega i suprugu, a kako vide njihov odnos prema sebi?

Film je u završnoj fazi montaže slike.

Dokumentarni film “Kuća na Kraljevcu 35” autora i redatelja Pere Kvesića

Film je u postprodukciji.

Zagrebačka kuća na Kraljevcu broj 35 u posljednjih gotovo pola stoljeća pružala je sklonište brojnim raznolikim ljudima. U nekom razdoblju života svima je bila dom. U sljedećim razdobljima stanovnici su se našli raštrkani širom svijeta: od

Južne Amerike do Kanade, od New Yorka do Haga, u Beogradu, Sarajevu i Ljubljani.

Velik broj stanovnika kuće bio je istaknut na raznim poljima umjetničkog stvaralaštva i društvenih djelatnosti. U manje od pola stoljeća u njoj su stvorene vrhunske knjige, filmski scenariji, fotografije, ilustracije, stripovi, glazba, filmovi... Ljudi iz nje radili su kazališne predstave i ostvarivali uloge u kazalištu, filmu i na televiziji. Živjeli su ovdje i novinari i političari.

Oko ljudi koji su živjeli u kući okupljali su se i drugi slični, redovno dolazili u nju, provodili vrijeme, razgovarali i dogovarali se oko projekata koje su kanili poduzeti, pa je kuća bila izvoriste mnogih ostvarenja koja su odjeknula širom zemlje, pa čak i u svijetu.

Poznato je da su bogatstva svijeta nejednako raspoređena. Slična neravnomjernost, izgleda, postoji i među kućama. U jednim se događa malo što, a u drugima život kao da vrije. Ovo je priča o jednoj koja je uvijek živjela "punim plućima".

Film je u fazi montaže i mixa zvuka, sređivanja svih prava, te izrade različitih formata za prikazivanje.

Dokumentarni film "Underground top lista" autorice i redateljice Lidije Špegar

Film je u postprodukciji.

Film govori o glazbi u vrlo specifičnom kontekstu, glazbi na sprovodima, gdje dominira žalost, koja svoj vrhunac doseže kad se rastajemo od pokojnika. Glazba definitivno igra važnu ulogu u jačanju tuge i gotovo je nemoguće zamisliti da se rastajemo od bližnjih bez nje. Prateći različite glazbenike i ožalošćene diljem Hrvatske, film prikazuje raznolikost pogrebnih praksi s naglaskom na

glazbu kao dominantni element, poput glavnog lika koji priča svoju priču. Ožalošćena obitelj igra važnu ulogu u stvaranju pogrebnog glazbenog repertoara. Zanimljivo je i kako to utječe na same glazbenike. Trendovi u glazbenim žanrovima uvijek su se mijenjali, kao i top liste. "Pogrebna glazba", kao specifični glazbeni žanr, upravo to odražava. Ovaj film služi kao svojevrsno psihološko istraživanje glazbe u službi tuge.

Film je fazi montaže slike.

Dokumentarni film "Naći ću te" redateljice i scenaristice Justine Matov

Film je u produkciji.

Mlada filmašica vraća se kući i započinje potragu za svojim ocem kojeg je poznavala samo dva mjeseca i o kojem nitko nikada nije pričao. Autorica kaže: "Moj otac je bio Rastko Milošev (Ras), poznati gitarist u bivšoj Jugoslaviji. Upoznala sam ga kada sam imala 18 godina i poznavala sam ga svega dva mjeseca. Zatim je otišao i opet postao duh. Moja obitelj nikada nije pričala o njemu. Niti prije nego što sam ga upoznala, niti nakon, a Ras i ja smo rijetko komunicirali nakon što smo se upoznali. Ostala sam prepuna neodgovorenih pitanja i emocija i pobjegla 2.000 km dalje od svega, u Belgiju. Nekoliko godina kasnije, 2014. godine, Ras je umro.

Ovo je priča o hrabrosti, suočavanju i potrazi za mojim ocem. Vrijeme je da se suočim s pričama, ljudima i emocijama, otvarajući stare rane u nadi da ću zaliječiti ožiljke i pronaći odgovore. Zašto je čekao toliko dugo da me upozna? Hoće li mi suočavanje s obitelji pomoći da pronađem ono što tražim? Zašto nitko nije razgovarao o njemu? Je li moguće da je nanio toliko boli da su ga svi pokušali izbrisati i zaboravili na dijete prepuno pitanja? Nadam se da ću otkriti što je oblikovalo njegov život i usput saznati ponešto o sebi."

Film je u fazi montaže slike.

Dokumentarni film "Književna groupie" autora i redatelja Nikice Marovića

Film je u postprodukciji.

Film priča o hrvatskom književniku, novinaru i kolumnistu Željku Špoljaru i njegovom sve poznatijem alter-egu Pavlu Svircu koji, pak, piše pod pseudonimom – "Književna groupie".

Špoljar je dosad objavio "Teškoće pri gutanju", "Moj brat Felix Krull", te "Welcome to Croatia", u koautorstvu s Kristijanom Vujičićem, za koga je 2006. godine dobio nagradu Kiklop. S romanom "Gumeni galeb" pobijedio je na natječaju Matice hrvatske Osijek za najbolji neobjavljeni prozni tekst u 2007. godini. 2014. objavljuje roman "Štakorbar" za koji dobiva Književnu nagradu Drago Gervais, dok 2020. izdaje svoj posljednji roman – "Petokoronaš".

S druge strane, Pavle Svirac je izdao knjige: "Književna Groupie", "Strovaljivanje" i "Kako biti hipster".

Svirac je, također, već nekoliko godina kolumnist "Nacionala", proslavio se serijom zapisa "Šta se čita na jarunskoj nudističkoj plaži" i "Dnevnik interlibdžije", dok njegova Facebook stranica Književna Groupie trenutno ima preko 13.000 pratitelja. Film prati Željkov odnos prema Svircu kao ličnosti, njegov odnos s bivšom suprugom Majom Hrgović (koja je do nedavno radila kao glasnogovornica Ministarstva kulture, a od tada kao taksistica u Splitu) kao i odnose prema kćeri Nori, obitelji, društvu, kulturi, izdavačkim kućama i glavnom uredniku Nacionala.

Kroz sve to, Špoljar/Svirac ne samo da progovara o našim društvenim dilemama, problemima i sukobima, već i o sebi kao jednoj od zanimljivijih pojava suvremene hrvatske kulturne scene, jednom od njenih, povijesno ne tako rijetkih, "neprilagođenih" protagonista. Film je u završnoj fazi montaže slike.

4. DISTRIBUCIJA I PLASMAN FACTUMOVIH DOKUMENTARNIH FILMOVA

U 2022. godini Factumovi filmovi prikazivani su diljem Hrvatske i Europe.

Dokumentarni film "Dubica", koji premijerno prikazan na Međunarodnom festivalu dokumentarnog filma ZagrebDox 2021. godine, i 2022. godine je imao bogati festivalski život. Film je u 2022. prikazan na međunarodnim festivalima "Prvi kadar" u Sarajevu i Balkan New film festival u Stockholmu. Također, film je imao i dugo očekivanu premijeru u Dubici 14. studenog 2022. godine.

Dokumentarni filmovi "Tusta" Andreja Korovljeva i "Glasnije od oružja" Miroslava Sikavice su u 2022. godini otkupljeni od strane streaming portala "GuideDoc" specijaliziranog za streaming autorskih dokumentaraca.

Dokumentarni filmovi "Dečko kojem se žurilo" Biljane Čakić i "Goli" Tihe Gudac prikazani su u sklopu programa "Materiality of Memories" u Berlinu.

U sklopu obilježavanja 50 godina Hrvatskog proljeća, u Dokukinu KIC prikazan je dokumentarni film "Poezija i revolucija" Branka Ivande.

Dokumentarni film "Tusta" prikazan je i u Srpskom centru u Beču u srpnju, te u Trbovlju, Slovenija, u srpnju i kolovozu 2022. godine.

Dokumentarni film "Goli" Tihe Gudac, prikazan je na Rab Film Festivalu u kolovozu, a "Godina hrđe" redatelja Andreja Korovljeva prikazan je u rujnu u Puli na "Predvečeri poetike".

Dokumentarni film "Djeca tranzicije" Matije Vukšića prikazan je na 4 projekcije u listopadu u Rovinju u kinu "Antonio Gandusio".

U prosincu su prikazani dokumentarni filmovi "Djeca tranzicije" Matije Vukšića i "Novo, novo vrijeme" Rajka Grlića i Igora Mirkovića na Filmaktivovom ciklusu hrvatskog dokumentarnog filma u Filodramatici u Rijeci.

Povodom 25 godišnjice Factuma u 2022. godini su održane i dvije tematske projekcije povezane s tom obljetnicom.

Autorska večer Danka Volarića u Dokukinu KIC

Prikazani su filmovi “Život na svježem zraku” iz 2001. godine i “Mimara Revisited” iz 2010. godine.

Povod za autorsku večer Danka Volarića bila je nagrada za životno djelo “Ivan Šibl” koju Hrvatska radiotelevizija svake godine dodjeljuje autorima i profesionalcima koji su svojim radom obilježili i definirali našu televizijsku svakodnevicu. Ovogodišnji je dobitnik te prestižne nagrade Danko Volarić, redatelj bez kojeg se ne bi mogli zamisliti brojni televizijski sadržaji no kako to već u svijetu televizije biva – njegovo je ime samo jedno u nizu koje proleti u zadnjim trenucima odjavnih špica.

Manje je poznata kako Volarićevo uspješno profesionalno televizijsko lice ima i svoje tankočutno dokumentarističko naličje koje je iznimno uspješno pokazao u svoja dva filma rađena u produkciji Factuma. Riječima Nenada Puhovskog u pitanju je “sjajan, samozatajni autor koji je najveći dio svoje karijere radio važne poslove koji, nažalost, najčešće nisu autorski prepoznatljivi – režirao je gotovo sve kultne kvizove na Prisavljju kao što su Najslabija karika, Tko želi biti milijunaš? i Izazov. No, Volarić je i sjajan dokumentarist, jedan od rijetkih s nekim tihim, rekao bih 'češkim' smislom za humor.”

Program je održan u lipnju 2022.

Večer Factumentaraca u Dokukinu KIC

Prikazana su tri filma, “Terra roza” Alda Tardoziija, “Jurić: Tvrđa” Zvonimira Jurića i “Razorubičenje” Domagoja Matizovića i Igora Zelića.

2022. godina je godina u kojoj Udruga Factum obilježava svojih četvrt stoljeća postojanja ali i bogatog dokumentarnog filmskog opusa. Dvadeset i pet godina

postojanja za Factum znači umalo 90 dokumentaraca koji su prikazani na gotovo dvjesto filmskih festivala i koji su osvojili čitav niz prestižnih međunarodnih nagrada. Factumovi su filmovi oni koji govore o hrvatskoj suvremenoj stvarnosti, to su nerijetko autobiografski dokumentarci, ali i djela koja govore o ljudima s margina.

Večer Factumentaraca u Dokukinu KIC, kojom se u listopadu obilježila ova lijepa obljetnica, u filmskom se smislu sastojala od tri odlična, manje poznata dokumentarca smišljena i snimljena od strane posve različitih filmskih autora. Aldo Tardozi se u svom filmu "Terra roza" okrenuo svijetu Brankice i Tita, ljudima koji su u mirnoj osami malog istarskog mjesta stvorili svoj svijet ispunjen ružičastim slikama, ružičastim odijelima, ružičastim namještajem i ružičastim zidovima koji ih dijele od ostalog neružičastog svijeta. Film je 2000. nagrađen za najbolju režiju i najbolju glazbu na Danima hrvatskog filma.

"Jurić: Tvrđa 1999." savršen je primjer Factumovog autorskog filma u kojem se povijest, sadašnjost, stvarnost i fikcija suptilno prepliću i nude redateljev osobni pogled na čuvenu osječku Tvrđu. Redatelj je danas jedan od najznačajnijih filmaša srednje generacije u Hrvatskoj: Zvonimir Jurić. Njegov je film festivalski proputovao dobar dio svijeta, a u Motovunu je proglašen i najboljim hrvatskim dokumentarnim filmom.

"Razorubičenje" je svakako najbolje čuvana tajna ovog Factumovog filmskog terceta u Dokukinu, a svoj je interes usmjerio na tzv. bijelu kugu, odnosno depopulizaciju ruralnog dijela zemlje. Film Domagoja Matizovića i Igora Zelića posjetio je sve najznačajnije filmske festivale šire regije, a gledano iz današnje perspektive čini se ne samo sadržajno indikativnim već i gotovo proročanskim djelom suvremene hrvatske kinematografije.

Factum Online

Brze i konstantne promjene u distribucijskom okruženju zahtijevaju nove načine pristupanja širokom spektru publike. Usprkos tradicionalnoj distribucijskoj praksi koja podrazumijeva distribuciju filmova na festivalima i u kinima, sve više produkcija provodi online distribucije ili hibridne distribucije koje obuhvaćaju i tradicionalnu i online distribuciju kako bi film dosegao što veću prepoznatljivost i gledanost. "Factum Online" je projekt koji želi online distribucijom filmova doprijeti direktno do novih publika distribuirajući sadržaj online, dostupan u cijeloj državi, ali i u svijetu. Isto tako želi i staru i novu publiku zadržati, stimulirati, educirati i stvoriti naviku konzumiranja i promišljanja dokumentarnog filma. Projekt Factum Online smo počeli provoditi u 2018. godini, a otada smo proširili sadržaj online videoteke koja sada sadrži 41 film.

5. OSAMNAESTI FESTIVAL ZAGREBDOX 2022.

PROGRAM FESTIVALA I OSTVARENI REZULTATI:

Osamnaesto izdanje ZagrebDoxa – međunarodnog festivala dokumentarnog filma održano je od 3. do 10. travnja 2022. u Kaptol Boutique Cinema kinima u Zagrebu.

Tijekom osam festivalskih dana publika je imala priliku vidjeti 86 dokumentarnih ostvarenja iz 51 zemlje svijeta u 11 programskih cjelina. U utrci za glavnu nagradu, **Veliki pečat**, ukupno se natjecalo 37 filmova - 20 u međunarodnoj i 17 u regionalnoj konkurenciji. I ove je godine u službenim programima ZagrebDoxa bilo nekoliko filmova koji su bili u užem izboru za nominacije za nagradu Oscar ili nagrađivani i prikazivani na najznačajnijim svjetskim festivalima kao što su Berlinale, Sundance, Cannes i IDFA.

Osim Velikih pečata, **Mali pečat** dodjeljuje se autoru/ici do 35 godina starosti, a nagrada *Movies that Matter* filmu koji na najbolji način promiče ljudska prava.

Nagradu za najbolji film po izboru publike dodijelio je najznačajniji sponzor Zagrebačka banka. Dodijeljena je i *Nagrada Mojoj generaciji* koju dodjeljuje direktor festivala Nenad Puhovski autorima koji su značajno doprinijeli dokumentarizmu, a po peti je put dodijeljena i nagrada FIPRESCI – nagrada koju dodjeljuje Međunarodna federacija filmskih kritičara.

Uz filmove u konkurenciji, filmski program upotpunio je i čitav niz drugih filmskih programa u kojima je prikazano 49 filmova relevantnih za dokumentarnu sezonu 2021/2022.

25 godina Factuma obilježeno je posebnim događanjem u sklopu ZagrebDox-a.

Nagrađeni filmovi 18. ZagrebDox-a

VELIKI PEČAT za najbolji film iz međunarodne konkurencije

- **SABAYA**
r. Hogir Hirori, Švedska

POSEBNO PRIZNANJE – Međunarodni program

- **1970.**
r. Tomasz Wolski, Poljska
- **FILM S BALKONA**
r. Paweł Łoziński, Poljska

VELIKI PEČAT za najbolji film iz regionalne konkurencije

- **DIDA**
r. Nikola Ilić i Corina Schwingruber Ilić, Švicarska, Srbija

POSEBNO PRIZNANJE – Regionalni program

- **VEĆE OD TRAUME**
r. Vedrana Pribačić i Mirta Puhlovski, Hrvatska

MALI PEČAT za najbolji film mladog autora/ice do 35 godina

- **DJECA MAGLE**
r. Diễm Hà Lê, Vijetnam

POSEBNO PRIZNANJE – Autoru/ici do 35 godina

- **HOBOTNICA**

r. Karim Kassem, Libanon, Katar, Saudijska Arabija, SAD

MOVIES THAT MATTER nagrada za film koji na najbolji način promiče ljudska prava

- **KUĆA OD KRHOTINA**

r. Simon Lereng Wilmont, Danska, Finska, Švedska, Ukrajina

POSEBNO PRIZNANJE – filmu koji na najbolji način promiču ljudska prava

- **IMADOVO DJETINJSTVO**

r. Zahavi Sanjavi, Švedska, Irak, Latvija

NAGRADA FIPRESCI

- **KAO BUBREG U LOJU**

r. Valerie Blankenbyl, Švicarska, Austrija

NAGRADA MOJOJ GENERACIJI

Dodjeljuje osnivač i direktor ZagrebDoxa Nenad Puhovski filmu autora svoje generacije

- **MARX MOŽE ČEKATI**

r. Marco Bellocchio, Italija

NAGRADA TEEN DOX

- **YAREN I SUNCE**, r. Renate Raman, Joren Slaets, Belgija

NAGRADA PUBLIKE

- **VEĆE OD TRAUME**, r. Vedrana Pribaćić i Mirta Puhovski, Hrvatska

Izvan termina ZagrebDoxa, u srpnju, u suradnji s Centrom za kulturu i film Augusta Cesarca na Ljetnoj pozornici Tuškanac dodatno su prikazani zapaženi filmovi s 18. ZagrebDoxa: "Kao bubreg u loju" i "Uspon".

6. ZAGREBDox PRO 2022.

O PROGRAMU ZAGREBDox PRO:

Međunarodni festival dokumentarnog filma ZagrebDox pokrenut je 2005. godine i prvi je festival u regiji namijenjen isključivo prikazivanju i promoviranju dokumentarnih filmova. Publika ZagrebDox-a narasla je od 6.000 ljudi u prvoj godini, na prosjek od 27.000 ljudi. Festivalska konkurencija podijeljena je na regionalnu i međunarodnu, a u nastojanju pružanja prilike regionalnim autorima da se predstave u okviru svojih produkcijskih mogućnosti, ali i kako bi se ukazalo na potrebu jačanja lokalne i regionalne produkcije i stvaranje okruženja u kojem takve podjele više neće biti potrebne. Imajući na umu slabije produkcijske mogućnosti u Hrvatskoj i regiji u odnosu na ostatak Europe, organizatori ZagrebDox-a su uz festival pokrenuli i edukativni program ZagrebDox Pro, kako bi pomogli osposobljavanju i umrežavanju hrvatskih i regionalnih redatelja i producenata dokumentarnih filmova i omogućili im bolji pristup europskim televizijama, fondovima i publici, kao i razmjenu znanja i iskustava s europskim kolegama u vidu 6-dnevne intenzivne dokumentarističke radionice. ZagrebDox Pro osmišljen je kao program usavršavanja dokumentarnih projekata u svim fazama produkcije s ciljem unaprjeđivanja poslovnih vještina, olakšavanja pristupa hrvatskih i regionalnih producenata kanalima europskog tržišta dokumentarnog filma, poticanja europskih koprodukcija, te promocije autorskog dokumentarnog filma srednje i istočne Europe.

U osamnaest godina svog postojanja, ZagrebDox Pro doveo je u Zagreb i surađivao s renomiranim predavačima: *Tue Steen Müller, Cecilia Lidin, Leena Pasanen i Stefano Tealdi*, uz sudionike iz svih zemalja regije i gostovanje urednika s *BBC-a, YLE-a, Discovery Channela, Jan Vrijman Fonda, The Doc Heads Funda, IDFA Bertha Fund, Hrvatskog audiovizualnog centra, ZDF / Arte, ARD/MDR, ORF, RAI3, N1, AJBalkans, HBO Europe, Radio-televizije Slovenija, HRT-a, Nove TV, RTL-a Hrvatska, Federalne televizije BiH, B92, Radio-televizije*

Srbije, Radio-televizije Makedonije, distributera iz Autlook Films, Taskovski Films, Deckert Distribution, Cat&Docs, Journeyman Pictures, Slingshot Films, Visible Film, predstavnika renomiranih festivala DOK Leipzig, Sheffield Doc/Fest, IDFA, Jihlava IDFF, Sundance i mnogih drugih. Više od šezdeset filmova koji su u fazi razvoja sudjelovali u programu ZagrebDox Pro uspješno su realizirani. Jennifer Fox, Marcel Łoziński, Paul Powels, Jon Alpert, Uldis Cekulis, Jay Rosenblatt, Victor Kossakovski, Hans Robert Eisenhauer, Jon Bang Carlsen, Kim Longinotto, Želimir Žilnik, John Appel, Nino Kirtadze, Erik Gandini, Jeremy Humphries, Merhdad Oskouei, Talal Derki, Anna Zamecka i Eva Mulvad održali su majstorska predavanja, Desk Kreativne Europe – ured MEDIA različite radionice i prezentacije, a održani su i brojni okrugli stolovi i diskusije o temama važnim u dokumentarnom filmu. ZagrebDox Pro ostaje jedini program takve vrste u neposrednoj regiji, te za brojne hrvatske i regionalne redatelje i producente i njihovu publiku čini Zagreb jedinstvenim mjestom susreta, povezivanja i edukacije koji im otvara vrata europskog i svjetskog dokumentarnog tržišta.

ZAGREBDOX PRO 2022.

ZagrebDox Pro 2022: Confessions posebno je izdanje tradicionalnog Pro programa namijenjenog filmskim profesionalcima u misiji ostvarivanja svojih dokumentarnih zamisli.

ZagrebDox Pro je pokrenut 2005. godine u sklopu ZagrebDox festivala kao program usavršavanja dokumentarnih projekata u svim fazama produkcije s ciljem unaprjeđivanja poslovnih vještina, olakšavanja pristupa hrvatskih i regionalnih producenata kanalima europskog tržišta dokumentarnog filma, poticanja europskih koprodukcija, te promocije autorskog dokumentarnog filma srednje i istočne Europe.

ZagrebDox Pro poseban naglasak stavlja na projekte i teme iz regije. Projekti iz Albanije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Hrvatske, Italije, Kosova, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovenije i Srbije koji se tematski

bave regijom i/ili projekti iz drugih zemalja koji traže koproducenta iz neke od gore nabrojanih zemalja imaju malu prednost prilikom selekcije. Ključan čimbenik pri izboru projekata je njihov međunarodni potencijal.

U 2022. ZagrebDox se posebnim programom pod nazivom *Confessions* usmjerio prema studentima završnih godina filmskih škola i svima onima koji rade na svom profesionalnom dokumentarnom prvijencu. Riječ “confessions” na hrvatskom ima dvostruko značenje: priznanja i ispovijedi.

Program je bio koncipiran na način da mali broj polaznika predstavlja svoje dokumentarne projekte u intimnoj, kolegijalnoj atmosferi razmjenjujući svoje ideje međusobno i s internacionalnim mentorima i predavačima. Cilj je takvog intimnijeg i slobodnijeg pristupa otvaranje prostora za razmjenu iskustava, savjeta, perspektiva i ideja vezanih uz točno određene, konkretne projekte polaznika u drugačijem formatu od uobičajenog “pitching” formata kako bi se istražili novi pristupi u prezentiranju projekata prilagođavajući se promijenjenim uvjetima i dinamici suvremene komunikacije.

U četiri dana radionice polaznici su kroz individualne sesije i grupne prezentacije s mentorima razvijali ideje za svoje projekte. Mentori su bili renomirani profesionalci **Želimir Žilnik** i **Sari Volanen**. Uz rad na njihovim filmovima za sudionike su bila organizirana predavanja i razgovori s vrhunskim filmskim profesionalcima.

Tijekom radionice identificirale su se slabosti i vrline projekta, od pisanja kvalitetnih sinopsisa, preispitivanja dramaturških linija, likova, autorskog pristupa, do analiziranja budžeta i financijskog plana projekta. Pored Volanen i Žilnika na Pro Confessions su u ulozi iskusnih profesionalaca sudjelovali **Vanja Jambrović, Rea Rajčić, Péter Kerekes, Florijan Lacko, Nenad Puhovski, Klara Petrović, Martina Petrović, Anđela Rostuhar, Davor Rostuhar, Boris Veličan, Igor Bezinović i Stacey Woelfl.**

Dio programa ZagrebDox Pro organiziran je se u suradnji s Akademijom dramske umjetnosti, Fakultetom političkih znanosti i festivalom Doclisboa. U suradnji s festivalom Doclisboa odabrana su tri projekta s ovogodišnjeg ZagrebDox Pro-a od kojih će jedan biti izabran za sudjelovanje u njihovom *industry* programu Nebulae u listopadu 2022. godine u Lisabonu.

Za ZagrebDox Pro 2022. prijavljeni su studentski projekti brojnih filmskih škola iz Europe. Među njima su: Filmska akademija u Beču, DocNomads (Mađarska, Belgija, Portugal), ZeLIG (Italija), Akademija scenskih umjetnosti Sarajevo, Fakultet dramskih umjetnosti Beograd, Fakultet dramskih umjetnosti Cetinje, SAE institut Beograd, Fakultet za medije i komunikacije Beograd, AGRFT Ljubljana, Akademija dramske umjetnosti u Zagrebu i UMAS u Splitu.

Odabrano je 8 projekata iz 5 zemalja, a na radionici je sudjelovalo 12 polaznika. Kroz 4 dana programa, osim radionice usmjerene na rad na odabranim projektima i individualnih sastanaka autora s mentorima, održano je 5 majstorskih predavanja, panel te predstavljanje diplomskog studija dokumentarne režije na Akademiji dramske umjetnosti. Na radionici su odabrana tri projekta koji ulaze u odabir za Nebulae Industry program na Doclisboa festivalu u Lisabonu: projekti dvije hrvatske autorice; Anite Čeko "Daleko je Kandahar" i Jasmine Beširević "Irena" te mađarske redateljice Ilone Szekeres "Plutanje u svemiru" ("Gliding in the Universe").

ZagrebDox Pro-Confessions program se održao od 4.do 8. travnja 2022. Centralna događanja ovog programa odvijala su se u Oaza Joyful Place EDU dvorani u Radićevoj ulici 9 kao i u dvoranama kina Kaptol Boutique. Program se odvijao na engleskom jeziku i u potpunosti je bio besplatan.

POSTIGNUTI CILJEVI:

- umrežavanje redatelja i producenata dokumentarnih filmova iz Hrvatske s kolegama iz regije, Europske unije i svjetske dokumentarističke mreže
- promocija dokumentarnih filmova u razvoju i produkciji
- otvaranje mogućnosti sufinanciranja dokumentarnih projekata u razvoju
- stjecanje novih znanja i vještina: budžetiranje dokumentarnog filma prema europskim standardima, efikasna pismena i usmena prezentacija projekta, montiranje atraktivne video najave za film, primjena novih medija u dokumentaristici, prilike i izazovi međunarodnog financiranja dokumentarnog filma
- unaprjeđivanje rada na dokumentarnom filmu putem analize pozitivnih primjera uspješnih dokumentarnih projekata iz regije i Europske unije
- suradnja s regionalnim fondovima i podrška regionalnim koprodukcijama

7. ZAKLJUČAK

Unutar godine rada Factuma proizveli smo, distribuirali i promovirali hrvatske autorske dokumentarne filmove koji su dobili svoj prostor i publiku unutar zemlje i svijeta. Factumovi filmovi obišli su inozemne festivale dokumentarnog filma i streaming servise te su na taj način promovirali Hrvatsku i domaće autore te nas stavili na mapu svijeta autorskog dokumentarnog filma. U 2022. Factum je nastavio svoju glavnu misiju te će to kroz svoje projekte činiti i dalje. ZagrebDox je u osamnaest godina svog postojanja stvorio publiku koja nam se svake godine ponovno vraća te s punim pravom postaje zahtjevnija. Na nama je da svojim daljnjim radom i širenjem svojih programa ispunimo njihove zahtjeve.